

**Magiczny
Kraków**

Dni Pamięci Ofiar Gestapo (11-12 września)

2015-09-11

Już po raz 7. Muzeum Historyczne Miasta Krakowa organizuje obchody Dni Pamięci Ofiar Gestapo. Tegoroczna edycja zostanie poświęcona krakowskim cywilnym strukturom Polskiego Państwa Podziemnego. Patronem uroczystości jest Ernest Niemiec (1912-1997), adiutant dowódcy III Odcinka Komendy Obwodu Kraków - Miasto Armii Krajowej.

Został aresztowany przez gestapo 11 listopada 1943 roku. Był wielokrotnie przesłuchiwany w siedzibie przy ul. Pomorskiej i po rocznym pobycie w więzieniu Montelupich przewieziony do obozu koncentracyjnego Gross-Rosen, a następnie Mauthausen, Ebensee, Amstetten, Melk.

W ramach programu 11 września, odprawiona została msza św. w Kościele św. Szczepana, a po niej uroczysty apel ku czci ofiar okupacji niemieckiej i złożenie kwiatów przy tablicy pamiątkowej z udziałem żołnierzy Wojska Polskiego przy ul. Pomorskiej 2. Ponadto otwarta została wystawa plenerowa na placu Inwalidów poświęcona krakowskim strukturom Polskiego Państwa Podziemnego.

Zapraszamy również na 24 godzinną grę miejską „Kryptonim Ubezpieczalnia”, osadzoną w realiach okupowanego Krakowa 1942 roku. W tym samym dniu Muzeum Historyczne Miasta Krakowa zaprasza do udziału w konferencji pt. „Między pomnikiem a człowiekiem – pamięć o Polskim Państwie Podziemnym”. Odbędzie się ona w sali ekspozycyjnej przy ul. Pomorskiej 2. Ponadto odbędą się warsztaty fotograficzne połączone z konkursem dla młodzieży ponadgimnazjalnej, w których główną nagrodą jest aparat fotograficzny – lustrzanka.

12 września zapraszamy na oprowadzanie po miejscu pamięci Glinnik w Przegorzałach, gdzie dr Krzysztof Tunia z Instytutu Archeologii i Etnologii PAN opowie o historii tego miejsca oraz badaniach archeologicznych prowadzonych w ramach śledztwa IPN. Dla zainteresowanych obowiązuje wcześniejsza rezerwacja miejsc w Centrum Obsługi Zwiedzających MHK w Sukiennicach. Dodatkowo w odbędzie się kuratorskie oprowadzanie po wystawie stałej przy ul. Pomorskiej 2 pt. Kim byli? Opowieść o ofiarach terroru w latach 1939-1945-1956. Kulminacją dnia będzie zakończenie gry miejskiej oraz rozstrzygnięcie konkursu fotograficznego, które odbędzie na pl. Inwalidów o godzinie 17:30

Patronem Dni Pamięci Ofiar Gestapo w 2015 r. jest Ernest Niemiec (1912-1997). Ernest Niemiec „Piorun” urodził się 15 kwietnia 1912 roku w Nowej Wsi (obecnie Wirek, dzielnica Rudy Śląskiej). Przed wybuchem wojny ukończył Szkołę Podchorążych w Brześciu nad Bugiem. Jako podchorąży rezerwy prowadził zajęcia z Przysposobienia Wojskowego oraz Wychowania Fizycznego w katowickich szkołach średnich. Zmobilizowany w sierpniu 1939 roku do Brześcia, brał udział w kampanii wrześniowej jako członek Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie” dowodzonej przez gen. Franciszka Kleberga. Trafił do niewoli niemieckiej, z której uciekł na początku 1940 roku. Zamieszkał w Krakowie, gdzie działał w konspiracji. W 1943 roku jako porucznik pełnił funkcję adiutanta dowódcy III Odcinka Komendy

Obwodu Kraków –Miasto Armii Krajowej, Stanisława Wańtucha. Aresztowany 11 listopad 1943 roku, trafił do więzienia przy ul. Montelupich. Wielokrotnie przesłuchiwany przy ul. Pomorskiej 2, gdzie w celi aresztu podręcznego pozostawił swój podpis. Od połowy 1944 roku wywieziony do KL Gross-Rosen. Po ewakuacji więziony kolejno w Mauthausen, Ebensee, Amstetten, Melk. Wyzwolony 6 maja 1945 roku.

Dzień Pamięci Ofiar Gestapo 2015

W 2007 roku Muzeum Historyczne Miasta Krakowa oddział Ulica Pomorska zainicjowało coroczne obchody Dnia Pamięci Ofiar Gestapo, pragnąc zachować w pamięci krakowian i Małopolan tragiczną historię domu przy ul. Pomorskiej 2. Dzień ten jest obchodzony we wrześniu w związku z rocznicą przejęcia przez niemieckie formacje policyjne Domu Śląskiego (13 września 1939). W obchodach biorą udział kombatanci, przedstawiciele władz państwowych i lokalnych, kompania honorowa Wojska Polskiego, orkiestra wojskowa, uczniowie krakowskich szkół oraz mieszkańcy Krakowa i Małopolski. W programie obchodów znajdują się takie punkty jak uroczysty apel ku czci ofiar gestapo, złożenie kwiatów pod tablicą pamiątkową na fasadzie Domu Śląskiego przy ul. Pomorskiej 2, pokazy filmów archiwalnych czy prelekcje przygotowane przez pracowników oddziału Ulica Pomorska.

13 września 1939 roku, kilka dni po wkroczeniu oddziałów Wehrmachtu do Krakowa, budynek Domu Śląskiego został zajęty przez niemieckie formacje policyjne i do 17 stycznia 1945 roku był siedzibą Komendy Policji i Służby Bezpieczeństwa w dystrykcie Kraków. IV wydziałem Komendy była Tajna Policja Państwowa (Geheime Staatspolizei) – gestapo. Dziś w budynku przy ulicy Pomorskiej znajdują się zabytkowe cele aresztu gestapo z zachowanymi inskrypcjami więźniów, stanowiącymi wstrząsający dokument niemieckiej okupacji miasta, nad którymi Muzeum Historyczne Miasta Krakowa sprawuje pieczę.

W pokojach I i II piętra budynku przy Pomorskiej odbywały się przesłuchania osób zatrzymanych przez funkcjonariuszy hitlerowskiego aparatu bezpieczeństwa. Przewożono tutaj aresztowanych bezpośrednio z miejsc zatrzymania, a także z więzienia przy Montelupich, również zaadaptowanego dla potrzeb niemieckiego aparatu represji. W piwnicach Domu Śląskiego gestapo urządziło podręczny areszt, budując ściankę działową odcinającą dużą powierzchnię piwniczną (stanowiącą przed 1939 rokiem magazyny żywności stołówki Domu Śląskiego) i tworząc trzy niewielkie cele (o powierzchni nieco ponad 24 m²) z korytarzem i ubikacją, z wejściem od strony podwórka. Z okresu wojny nie zachowały się żadne niemieckie dokumenty świadczące o tym co działo się w Domu Śląskim przez ponad pięć lat hitlerowskiej okupacji. Wiedzę o wydarzeniach tego okresu uzyskano dzięki licznym relacjom przekazanych przez osoby, które przeżyły straszliwe tortury zadawane więźniom Pomorskiej. Do dzisiaj nie jest dokładnie znana liczba osób (nie tylko Polaków), które przeszły przez katownię gestapo przy ul. Pomorskiej.